

ภาคที่ 1

ประวัติความเป็นมาของไหหิน หรือ ไหเหล่าเจือง

อยู่ที่ห่าง 1 ไหหิน แขวงเชียงขวาง ห่างจากตัวเมืองเชียงขวางไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ประมาณ 30 กิโลเมตร ไหหินหรือไหเหล่าเจืองซึ่งเป็นวัตถุอันเก่าแก่ ที่ประวัติศาสตร์ได้ปะไว้เป็นมรดกที่มีปริศนามาแต่โบราณกาล จนถึงทุกวันนี้ ยังบ่งชี้ให้นักประวัติศาสตร์หรือนักค้นคว้าใดๆ สามารถพบเห็นปี่ประวัติศาสตร์หัวใด ที่ยังยืนละเอียดซึ่งความเป็นมาของไหหินหรือไหเหล่าเจืองเหล่านี้ อีกยังบ่งชี้แน่นอนว่า ไหหินหรือไหเหล่าเจืองเหล่านี้ เกิดขึ้นมาได้แนวใด ? เกิดขึ้นมาในปี พ.ศ. หรือ ปีค.ศ. ที่เท่าใด ? แม่นไผ่เป็นผู้สร้างขึ้นมา และสร้างขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์อันใดแท้ ?

อิงตามความเข้าใจของประชาชนลาวที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น ที่ได้บอกเล่าต่อกันมาว่า ไหหินหรือไหเหล่าเจืองเหล่านี้ ได้สร้างขึ้นในสมัยขุนเจือง ที่มีอิทธิพลอำนาจ ครอบงำล้าหาญปราบแพ้ข้าศึกศัตรู

ขุนเจืองแม่นไผ่ ? มาจากไหน?

บางประวัติศาสตร์ได้เขียนไว้ว่า ในสมัยก่อนพุทธกาล อยู่ในภาคส่วนเอเชียอาคเนย์แห่งนี้ ได้มีคนอาศัยอยู่ร่วมกันหลายชนเผ่าด้วยกัน ชนเผ่าที่ใหญ่กว่าเพื่อน แม่นชนเผ่ามอญ, ชนเผ่าขะแมร์, ชนเผ่าจาม และชนเผ่าลาวเทิง

ต่อมาชนเผ่ามอญได้กลายเป็นพม่าหรือเมียนมาร์ ชนเผ่าขะแมร์ได้กลายเป็นกำปูเจีย³ ส่วนชนเผ่าจามและชนเผ่าลาวเทิง ได้แบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม เช่น ละเวน, ละแเว, ยาเหิน, ขมุและอื่นๆ ทั้งหมดเอิ้นกันว่า “พวกขอม”

พวกขอมได้ครอบครองดินแดนแห่งนี้มาแต่ทางทิศใต้ ขึ้นมาฮอดเขตชายฟอง-เวียงจันทน์ และเมืองชวา ครอบครองไปฮอดเขตโคราชและสุโขทัย หลายๆเผ่าของพวกขอมนี้ ได้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ทางภาคใต้ของแหลมอินโดจีน และภาคพื้นเอเชียอาคเนย์

ส่วนพวกเผ่าขมุ ได้กรายขึ้นไปฮอดเชียงขวาง เมืองชวา และเมืองเงินยาง (เชียงแสน) อยู่ที่เชียงขวางได้มีป่อนหนึ่งชื่อว่า ภูยวน ในปางก่อนนั้น อยู่ที่ภูยวนแห่งนั้น ได้มีครอบครัวหนึ่งซึ่งผิวเมื่อยเอิ้นว่า “ท้าวบามดและนางอีแก้ว” มีลูกผู้หนึ่งชื่อ ท้าวบากวา ผู้ที่สองชื่อ ท้าวบายี ท้าวบายีนี้ เมื่อใหญ่ขึ้นมาเลยมีความฉลาดเฉลียวเป็นพิเศษ มีศิลปะในการปากแก้ว มีผู้ใหญ่ให้ความเคารพนับถือ รู้จักนำพาในการขุดเอาเหล็กออกมาสร้างอาวุธ รู้จักตั้งกองทหาร ตีขยายพวกที่อยู่ล้อมแอ้มให้ยอม แล้วตั้งตนเองเป็นท้าวสูง หรือ ท้าวเจือง

ในสมัยนั้น โขงเขตนับพันมีพลเมืองหลาย จำนวนหนึ่งก็แมนพวกลาวสูงและลาวเทิง เมื่อทำวบายีตีชนะบ่อนใด ก็ปะลูกน้องไว้ปกครองอยู่บ่อนนั้น ส่วนทำวบายีเองก็เดินขึ้นเมื่อ⁵ทางเหนือเรื่อยๆ เมื่อเหนือเท่าใด ก็ยิ่งได้บุกตี เพราะมีชนเผ่าลาวพวนลงมาแต่แขวงยูนนาน ตีไปฮอดห้วยทรายและต้นฝ้าง⁶ แล้วข้ามไปเมืองเชียงแสน ซึ่งบ่อนั้นเห็นว่าเป็น**เมืองเงินยาง** ตีไปฮอดเชียงรายและเมืองพะเยา เมื่อมาฮอด**เมืองพะเยา** ทำวบายีมาเห็นนางง่อม ลูกสาวของเจ้าเมืองพะเยาซึ่งเป็นคนงามหลาย ทำวบายีก็ยกทัพมาล้อมตัวเมือง เจ้าเมืองพะเยาก็ยกลูกสาวให้เมื่อได้นางง่อมแล้ว ทำวบายีก็กลับมาบ้านที่เมืองกัต หรือ โพนสวัน ในเวลานี้ แล้วก็ประกาศตัวเป็นทำวเจืองหรือขุนเจือง ประชาชนให้ความเคารพนับถือ **ทำวเจือง** หรือ **ขุนเจือง** ก็สืบต่อเชื้อไร่และปกครองอยู่ที่นั่นอย่างสะดวกสบาย

ในเวลานั้น ตามฮีตคองประเพณีของชนเผ่าขมุ ถ้าแมนราษฎรขมุธรรมดาตาย แมนเอาซากศพฝังดิน แต่ถ้าแมนคนในครอบครัวของทำวเจืองตาย แมนเอาไปจุด⁷ เพื่อให้ควันขึ้นเมื่อเทิงฟ้า...

ในสมัยฝรั่งเสสปกครอง อิงตามความบอกเล่าของเฒ่าแก่ต่อกันมาว่า ฝรั่งเสสมีความสนใจหลายต่อเรื่องไหหินหรือไหเหล่าเจืองเหล่านี้ จึงได้ส่งสองเอี้ยน้อย COLANI ซึ่งเป็นดอกเตอร์ทางด้านการศึกษาชุกคั้นขุขนิยสถานมาเชียงขวาง เพื่อค้นคว้าหาข้อมูลของไหหินหรือไหเหล่าเจืองเหล่านี้ ผู้เอี้ยนี้มีอายุได้ 70 ปี และผู้น้องสาวมีอายุได้ 65 ปี ผู้เอี้ยมีหน้าที่กำกับด้านการชุกคั้น ส่วนผู้น้องสาวนั้นมีหน้าที่กำกับด้านการสืบสวนถึงฮีตคองประเพณี จึงเฒ่าแก่มาสืบถามว่า ฮีตคองประเพณีของพวกชนเผ่าขมุเป็นแนวใด ? เป็นด้วยเหตุใด พวกเขาเจ้าจึงเสียบ้านเสียเมือง ?

ผู้เอี้ย Madeleine COLANI ชุกคั้นได้ 16 ไห มีใหญ่ กลาง และน้อย อยู่แต่ละก่องไहनั้น เห็นได้พบเห็นหม้อดิน ที่บรรจุขี้เถ้าและกระดูกคนตาย บางหม้อมีก็อกกยาติน, ก็อกยาทอง⁸, ปลอกปุ่น, ซองพลู บางหม้อมีไม้ปักเกล้าผมที่เสียดด้วยทอง เมื่อชุกคั้นแล้วก็ถมคืน เอาให้ตั้งไว้บ่อนเก่า จากนั้นเห็นสรุปว่า บริเวณนี้แมนป่าช้า บางอันมีรูปหนู รูปนก และรูปกระต่าย บางอันก็มีรูปเสือ รูปช้าง และรูปหมี

อันมีรูปก็อกกยา เห็นสรุปว่าแมนผู้ชาย อันมีรูปซองพลู ไม้ปักเกล้าผม เห็นสรุปว่าแมนผู้หญิง อันมีรูปสัตว์ร้าย เห็นสรุปว่า แมนผู้หญิงน้อย อันมีรูปสัตว์ร้าย เห็นสรุปว่า แมนผู้ชาย สรุปรวมแล้วว่า ทั้งหมดนั้นแมนสมาชิกจากครอบครัวขุนเจืองนั่นเอง เห็นสรุปอีกว่าไหหินเหล่านี้มีอายุประมาณ 2,500 ถึง 3,000 ปี ซึ่งพาให้ประชาชนแถวนั้นมีข้อข้องใจ เพราะสมัยขุนเจืองแมนผ่านพันมาเพียงประมาณ 650 ปี เท่านั้น

ผู้น้องสาวเฒ่าผู้แก่มาถามว่า เป็นหยังจึงมีป่าช้าอยู่ที่นี่ และเป็นหยังจึงเฒ่าไหเหล่าเจือง ?

ประชาชนได้ตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า เจืองแมนพวกขมุ ที่เกิดออกมาจากครอบครัวอี้แก้วและท้าวบามด อยู่ภูยวน ในแขวงเชียงขวางนี้เอง เมื่อใหญ่ขึ้นมาแล้ว ก็มาตั้งบ้านเรือนอยู่เมืองกัต ซึ่งเป็นโพนสวัน เดียวนี้ เพราะเขตนี้อุดมสมบูรณ์ มีป่าไม้ ทุ่งเพียง⁹ และน้ำสะอาดรสบาย

ได้มีพวกขมุมาเห็ดมาสสร้างสาช่วย เมื่อมีอำนาจแล้ว ท้าวเจืองก็เอาคนมาตั้งกองทหารขึ้นชุดเหล็กมาต้ม, มาเผา, ตีพรว้า, ตีมิด, ตีหอก, ตีง้าว ประกอบอาวุธสงคราม ออกตีศึก...เมื่อมีผู้ใดตาย ก็ไปเลือกเอาคลังไหเหล่าเจืองนี้เป็นป่าช้า แต่อันที่แตกต่างกับราษฎร ก็คือว่า เมื่อพี่น้องของท้าวเจืองตายแล้ว ก็เอาไปคบบันและจุดอยู่ที่ทุ่งไหหินนั้น เพื่อให้ควันไฟและวิญญาณขึ้นไปเทิงฟ้า ประชาชนรู้เห็ดเหล่าสาโตดื่มกัน และพากันตัดเอาฟืนมากองกันขึ้น เพื่อเป็นบ่อนจุดศพ จากนั้นก็เอาสาตมาฮ้า¹⁰ คนตาย เอามาวางใส่เทิงกองฟอน แล้วก็จุดอยู่ในถ้ำ เวลาจุดนั้น ให้คนออกมาอยู่ทางนอกทั้งหมด พากันบวงเวียนขอให้ดวงวิญญาณของผู้ตายได้ขึ้นไปอยู่เทิงชั้นฟ้า ดาวดึงสา¹¹ ฟู้น.....

การเห็ดไหหินนั้น แมนท้าวเจืองได้แต่งคนไปเห็ดอยู่แคมเส้นทาง ทางไปเมืองพาน ซึ่งอยู่ไกลจากตัวเมืองเชียงขวางประมาณ 10 กิโลเมตร เพราะเขตนั้นมีหินที่บแข็งปานใด พอสัวได้และสัวเป็นก้อนหินใหญ่ออกมาแล้ว จึงสัวเจาะและแปลงให้กลมคือไห จากนั้นก็เอาน้ำมาถอก¹² ใส่ ลงเบ็ง 15 มื้อ ไหใดดี บรัว จึงเอา การเอามา แมนเอาไหมมาวางใส่ไม้สองอัน เอาเครือเชือกมามัด แล้วก็หามกันมา บางหน่วยก็หาม 8 คน บางหน่วยก็หาม 16 คน ตามขนาดของไหใหญ่หรือน้อย เมื่อชอกบ่อนได้แล้ว ก็ตั้งไหใส่ เอาข้าวเหนียวมาล้างน้ำ เอาแป้งมาปนใส่ เอาฝามาอัดไว้

จากนั้น 15 มื้อ ต่อมา ก็เป็นเหล่า แล้วพี่น้องครอบครัวของผู้ตายก็พากันมาตั้งบุญ ตีฆ้อง ตีกลอง นบไหวสังฆา ตามฮิตคองประเพณี แล้วพิธีการส่งสการก็สิ้นสุดลง ต่อจากนั้นมา ท้าวเจืองจะอยู่หรือบ่ ก็ตาม เมื่อมีผู้ตาย ก็พากันปฏิบัติตามประเพณีนี้ตลอดมา...ดังนั้น เห็นจึงเห็นว่า ไหเหล่าเจือง ซึ่งตั้งอยู่บ่อนดี มีภูอยู่เบ็งตวันออกและเบ็งใต้ มีคลังหญ้าอยู่ทิศเหนือ มีหนองน้ำที่บรู๋แห่งอยู่เบ็งทิศตะวันตก คนทั้งหลายจึงเห็นว่า คลังไหเหล่าเจือง มาฮอดเท่าทุกวันนี้ (จบ)

เชิงอรรถ

- 1 ท่ง หมายถึง ทุง
- 2 แพ้ หมายถึง ชนะ
- 3 กำปูเจีย คือ กัมพูชา
- 4 กราย หมายถึง เลย, ผ่านไป
- 5 เมื่อ หมายถึง ไป
- 6 คั้นเค็ง คือ คั้นคั้ง
- 7 จุด หมายถึง จุดไฟเผา
- 8 ทอง คือ ทองแดง หรือ สำริด
- 9 ท่งเพียง หมายถึง ฟันราบ, ทุงราบ
- 10 อำ เป็นกริยา หมายถึง พัน
- 11 คาวคิงสา คือ คาวคิงส์
- 12 ถอก หมายถึง เท